

Incheierea acordului de la Țebea (1935), moment important în lupta P.C.R. pentru crearea Frontului popular antifascist

Gh. I. Ioniță

După eroicele lupte ale ceferiștilor și petroliștilor din ianuarie-februarie 1933, Partidul Comunist din România și-a intensificat activitatea sub toate formele: ilegală, semilegală și legală, a organizat numeroase acțiuni ale oamenilor muncii pentru revendicări economice și politice, a acționat pentru strângerea laolaltă a forțelor democratice, antifasciste în cadrul unui larg front popular antifascist. În această perioadă — sublinia Gheorghe Gheorghiu-Dej — „... partidul și-a intensificat activitatea pentru făurirea unității de acțiune a clasei muncitoare și strângerea în jurul proletariatului a tuturor partidelor și categoriilor sociale interesate în propășirea democratică a țării, apărarea păcii și independenței naționale, în vederea închegării unui larg front popular antifascist”¹.

Unul din aceste momente deosebite ale luptei P.C.R. pentru crearea Frontului popular antifascist cu repercusiuni favorabile asupra luptei democratice, antifasciste a maselor, l-a constituit ralierea pe o platformă comună de luptă antifascistă la 6 decembrie 1935, la Țebea, a principalelor organizații democratice de masă ce activau în acea perioadă în România.

Pentru completarea cadrului istoric în care a avut loc încheierea acordului de la Țebea, trebuie să avem în vedere semnarea în prealabil, la 24 septembrie 1935, la Băcia a acordului de colaborare comună între organizațiile Frontului plugarilor și Madoszului. Pe linia eforturilor P.C.R. de raliere pe o platformă comună a organizațiilor de masă democratice, acordul de la Băcia s-a înscris ca un prim pas. Opinia publică antifascistă, presa democratică a vremii au salutat realizarea acestui acord cu deosebită satisfacție². Ziarul „Valul” din Botoșani, de pildă, considera acordul de la Băcia ca „... un act de o importanță covârșitoare în drumul pentru realizarea Frontului popular în România”³. Acordul — continua același ziar: „... este un început. El trebuie să devină un exemplu în drumul de realizare

definitivă a Frontului popular al cărui bază o formează proletariatul care a dovedit în toate ocaziunile lupta sa și dorința sa de solidaritate cu țărănimea și mica burghezie”.

Salutînd încheierea acordului, Consiliul sindical din Tg. Mureș a adresat o scrisoare celor două organizații în care sublinia: „Împreună veți lupta cu mai mult succes pentru punctele stabilite în programul comun”⁴. Apoi, exprimînd dorința caldă a maselor de muncitori de a veni alături de țărani în lupta împotriva pericolului fascist, scrisoarea sublinia: „Noi, în numele muncitorilor organizați din Tg. Mureș, cu bucurie intrăm în acest front comun căci astfel vedem realizabil Frontul popular antifascist al tuturor celor asupriți și exploatați din România”.

Acordul de la Băcia a fost primit cu multă satisfacție în rîndul masei membrilor celor două organizații. În cadrul unor întruniri entuziaste, muncitorii, țărani, masa de membri sau simpatizanți ai celor două organizații au hotărît să facă noi eforturi pentru ca, potrivit chemării P.C.R., alături de ele să vină noi și noi organizații, mase tot mai largi⁵. Pe această linie, o semnificație deosebită a avut întrunirea comună convocată la Deva, la 3 noiembrie 1935, de cele două organizații⁶.

Acțiunile întreprinse în comun de Frontul plugarilor și Madosz, au găsit ecou și în rîndul celorlalte organizații de masă democratice. Dintre ele, chemărilor P.C.R. adresate maselor cu privire la necesitatea generalizării frontului comun realizat la Băcia, le-au răspuns printre primele organizația Blocului democratic și Partidul socialist (Popovici), care, după discuțiile prealabile avute la 8 noiembrie 1935, la București, au hotărît, la 26 noiembrie 1935, să încheie și ele un acord comun de luptă antifascistă⁷. Încheind acest acord, cele două organizații se declarau „... convinse că exprimă prin concentrarea acțiunilor, realitatea năzuințelor, luptelor și organizării mulțimilor muncitoare de la orașe și sate, a intelectualilor, micilor comercianți, micilor industriași, meseriașilor, funcționarilor, persoanelor și tuturor acelor care sînt expuși pericolului fascist...”⁸. Acordul încheiat, potrivit aprecierii delegaților prezenți la semnarea lui, își avea „... originea în frămîntarea și acțiunea mulțimilor muncitoare, care doresc unirea părților democratice”⁹. În momentul semnării acordului, cele două organizații chemau masele largi democratice din întreaga țară înregimentate sau neînregimentate în partide și organizații politice „... să hotărască cu un ceas mai devreme încheierea Frontului popular democrat între toate forțele democratice din România”¹⁰.

La indicația partidului comunist, pentru generalizarea frontului comun, pe baza unei înțelegeri stabilite inițial, delegați ai Blocului democratic și Partidului socialist (Popovici) s-au deplasat, la 3 decembrie 1935, în județul Hunedoara, luând legătură acolo cu reprezentanții Frontului plugarilor¹¹. Pretutindeni unde au poposit, delegații s-au bucurat de o caldă primire din partea maselor muncitoare din județ. În gările Simeria și Deva, în întâmpinarea delegaților au ieșit numeroși muncitori și țărani, aderenți ai ideilor în spiritul cărora avea să fie semnat la Țebea acordul de colaborare comună democratică, antifascistă între P.C.R., Blocul democratic, Frontul plugarilor, Madosz și Partidul socialist (Popovici)¹².

Programul manifestărilor dedicate încheierii acordului comun a început printr-o măreață adunare convocată la Deva, la 6 decembrie 1935, în sala „Decebal”, sediul Frontului plugarilor¹³, la care, pe lângă delegațiile organizațiilor invitate, au participat reprezentanți ai tuturor organizațiilor de plasă ale Frontului plugarilor.

Deschizând adunarea, președintele Frontului plugarilor dr. Petru Groza a salutat delegațiile prezente și a subliniat importanța pe care avea să o prezinte alcătuirea unui front al democrației, constituit pe baza voinței comune a organizațiilor de masă, antifasciste. Pe rând au luat apoi cuvântul Petre Constantinescu-Iași, C. Popovici și alți reprezentanți ai Blocului democratic, Frontului plugarilor și Partidului socialist (Popovici) prezenți la adunare*. Cu toții au subliniat semnificația acelei adunări ce avea să constituie începutul unor mari realizări pe drumul închegării în România a Frontului popular antifascist.

După dezbateri îndelungi, duse pe cele mai variate probleme ale luptei maselor pentru democrație, adunarea a aprobat unanim o moțiune în care participanții își exprimau convingerea „... că numai prin unirea forțelor democratice într-un mare front popular pot impune cu adevărat aceste deziderate (despre care discutaseră pe larg — n.n.) și pot înlătura definitiv pericolul fascist”¹⁴.

Potrivit hotărârii adunării, delegații prezenți s-au deplasat apoi într-o serie de comune din județ (Folt, Certej, Buituri, Sarmizegetusa, Hunedoara, Țebea etc.) unde, în cadrul unor întruniri special convocate, s-a procedat la supunerea aprobării voinței masei de participanți problemele legate de necesitatea alcătuirii unui front popular antifascist bine înche-gat¹⁵. Pretutindeni, masele au aclamat îndelung propunerile pentru trecerea la semnarea unui acord de front comun între organizațiile prezente la aceste manifestări. În cadrul acestor întruniri au luat cuvântul — pe lângă dr.

Petru Groza, P. Constantinescu-Iași, Athanase Joja, Romulus Zăroni, C. Popovici — numeroși muncitori, țărani, intelectuali etc. Cu toții și-au exprimat acordul cu încheierea unei înțelegeri de colaborare antifascistă. În cadrul fiecărei întruniri au fost votate apoi moțiuni conținând principiile revendicării ale celor prezenți¹⁶.

Munca pe care o desfășuraseră cu asiduitate comuniștii și activiștii organizațiilor de masă democratice pentru pregătirea tuturor acestor întruniri, concretizate în entuziasmul care a caracterizat desfășurarea lor, a condus la încheierea în aceeași zi, la 6 decembrie 1935, a unui acord de acțiune comună antifascistă. Acordul a fost încheiat la Țebea, comună în care s-a ținut ultima din întrunirile convocate în acea zi de 6 decembrie 1935. În chip simbolic, acordul a fost semnat sub gorunul lui Horia și la mormîntul lui Avram Iancu, ca semn de ciustire a luptelor duse în trecut pentru libertate și bunăstarea maselor muncitoare¹⁷.

În acord¹⁸, după ce se expuneau condițiile în care fusese încheiat, se stabileau obiectivele pentru a căror realizare aveau să activeze în viitor organizațiile raliat pe platforma comună la chemarea P.C.R. Aceste obiective erau consemnate în acord sub forma unui program nominal de acțiune care conținea următoarele sarcini: lupta împotriva pericolului fascist indiferent de forma ce ar fi îmbrăcat-o; împotriva cenzurii și stării de asediu pe cale de a fi permanentizate în acei ani; pentru libertatea presei și a întrunirilor; pentru dreptul de organizare politică, sindicală și culturală a maselor muncitoare; împotriva fiscalității excesive și a scumpetei; împotriva proiectului de lege a meseriilor; împotriva zăgăzuirii libertății culturii față de studențime și fii de oameni săraci; pentru o lege electorală pe baza proporționalității; pentru alegeri libere; pentru mărirea salariilor și asigurarea unor condiții de muncă omenești tineretului și femeii muncitoare; pentru amnistierea tuturor luptătorilor revoluționari, antifasciști; împotriva acțiunii organizațiilor fasciste; împotriva militarizării și înarmării acestor organizații; împotriva războiului, pentru pace etc. „Cele 4 organizații — se spunea în continuare — cred că prin acordul încheiat exprimă năzuințele și luptele mulțimilor muncitoare, intelectuale, mic-burgheze și ale tuturor categoriilor producătoare din România”. Apoi, subliniind că acest acord nu este altceva decât o dezvoltare pe baze mai largi a acordurilor semnate inițial la Băcia (între Frontul plugarilor și Madosz) și la București (între Blocul democratic și Partidul socialist), organizațiile semnate se declarau convinse că pășesc din acel moment „... pe

calea înfăptuirii unor mari măsuri istorice : impunerea prin luptă a unui regim de libertate, de democrație reală...”

După ce în încheierea acordului se preciza că el „... își are originea în frământarea și acțiunea mulțimii muncitorești și țărănești, hotărâte să înfrunte prin orice mijloace orice fel de aventură dictatorială reacționară”, era adresat un cald apel „... întregului popor muncitor din această țară și tuturor organizațiilor : partidul național-țărănesc ; partidul radical-țărănesc ; partidul social-democrat ; partidul socialist-unitar ; tuturor asociațiilor de meseriași, comercianți, funcționari, pensionari și intelectuali, cum și organizațiilor muncitorești politice și sindicale, să se alătore acțiunii ncastre, pentru a înfăptui cu un ceas mai devreme adevăratul front popular între toate forțele democratice din România, singura chezășie a luptei pentru libertate și pace”.

Încheierea acordului de la Țebea — rod al muncii neobosite duse de P.C.R. pentru ralierea pe o platformă comună a organizațiilor democratice, antifasciste — a fost viu salutată de mișcarea muncitorească din țara noastră¹⁹. Prin semnarea acordului de la Țebea, preciza un ziar al vremii, „Drumul marilor realizări, în cadrul și pe platforma FRONTULUI POPULAR este deschis”²⁰. Aprecieri deosebite au fost făcute asupra acordului și în organele de presă ale mișcării comuniste și muncitorești internaționale²¹.

Perioada ce a urmat semnării acordului de la Tebea a fost marcată de o serie de noi eforturi întreprinse sub îndrumarea și conducerea P.C.R. de către organizațiile de masă raliat pe platforma de luptă antifascistă de a atrage în frontul comun noi și noi partide și organizații dornice de a-și aduce contribuția în lupta împotriva pericolului fascist. Succesele obținute de mișcarea antifascistă din România în cursul anilor următori au reprezentat o verificare a liniei tactice a P.C.R. aplicată în activitatea intensă desfășurată pentru realizarea Frontului unic muncitoresc și, pe această bază, a Frontului popular antifascist.

În șirul acestor succese, de fiecare dată, acordul de la Țebea a fost considerat ca un model de aplicare a acestei tactici, căutându-se a se îmbogăți cu fiecare prilej ivit experiența dobândită prin încheierea acestui acord, în interesul realizării cu succes a Frontului popular antifascist în țara noastră.

Note

- ¹ Gh. Gheorghiu - Dej, *Articole și cuvântări 1959–1961*, Editura politică, 1961, pag. 436.
- ² Vezi în acest sens: „Zorile” din 18 decembrie 1935; „Manifest” din 25 decembrie 1935; „Uj szó” din 6 octombrie 1935; „Valul” din 21 octombrie 1935; „Înainte” din 15 octombrie 1935.
- ³ „Valul” din 21 octombrie 1935.
- ⁴ Arhiva dr. Petru Groza (Deva), cutia nr. 33, vol. 4, fasc. 1.
- ⁵ Arhiva Sfatului popular regional Hunedoara, dosar 17568/1935.
- ⁶ Vezi detalii în articolul lui Gh. I. Ioniță, M. Valea, *Activitatea desfășurată de Frontul plugarilor din ani 1933 – februarie 1938*, în „Analele Institutului de istorie a partidului de pe lângă C.C. al P.M.R.”, nr. 4/1963, pag. 60–61.
- ⁷ Arhiva C.C. al P.C.R., fond 6, dosar 9084, fila 24; „Crainicul Maramureșului” din 16 noiembrie 1935.
- ⁸ Idem, fond 6, dosar 9084, fila 32.
- ⁹ Idem.
- ¹⁰ Arhiva dr. Petru Groza (Deva), cutia 26, vol. 3, fasc. 16.
- ¹¹ „Omul liber” din 12 ianuarie 1936; „Facla” din 14 decembrie 1935.
- ¹² „Facla” din 14 decembrie 1935.
- ¹³ Gh. Micl e, *Răscoala pământului*, Editura Frontul plugarilor, 1945, pag. 204.
- * În legătură cu poziția Madoszului față de dezbaterile ce au avut loc la Deva și apoi față de semnarea acordului de la Țebea trebuie subliniat că, deși reprezentanții săi nu au participat la aceste întâlniri, ei au trimis organizațiilor prezente acolo o scrisoare în care arătau că se consideră întru totul solidari cu cele discutate. În scrisoarea lor se arată că solidaritatea le izvorăște din linia programatică stabilită de ei de acord cu reprezentanții Frontului plugarilor la Băcia, linie care, potrivit dorinței lor, trebuia să rămână perfect valabilă și în cadrul discuțiilor de la Deva. Așa se face că unele documente și însăși acordul de la Țebea, semnat la 6 decembrie 1935 consideră că el era expresia năzuințelor comune ale tuturor celor patru organizații ce se raliaseră liniei politice a P.C.R. de luptă pentru crearea Frontului popular antifascist și nu numai ale celor trei organizații ai căror reprezentanți și-au depus semnăturile pe textul acordului.
- ¹⁴ „Facla” din 14 decembrie 1935.
- ¹⁵ Gh. Micl e, *Lucr. cit.*, pag. 205.
- ¹⁶ Gh. I. Ioniță, M. Valea, *lucr. cit.*, pag. 62.
- ¹⁷ Arhiva C.C. al P.C.R., fond 20, dosar 4076, fila 52; Fototeca AIIP, clișeele 2521, 2523, 4524 și 4544/1935; „Vremuri noi” nr. 3/1936; „Steagul roșu” din martie 1937.

- ¹⁸ Acordul original, purtând semnăturile reprezentanților organizațiilor semnatare și ștampilele organizațiilor se află în Arhiva C.C. al P.C.R., fond 20, dosar 4076, fila 52.
- ¹⁹ Vezi, de pildă, „Steagul roșu” din martie 1936 ; „Vremuri noi”, nr. 3/1936 ; „Blocul” din 14 ianuarie 1936.
- ²⁰ „Înainte” din 20 decembrie 1935.
- ²¹ Vezi, de exemplu, „Le correspondance Balcanique” din 25 decembrie 1935.

La conclusion de l'accord de Țebea (1935), moment important de la lutte du P.C.R. pour la création du Front populaire antifasciste

R é s u m é

Après un bref examen des conditions historiques dans lesquelles le Parti Communiste de Roumanie a préparé la conclusion de l'accord, l'auteur expose, en s'appuyant sur des sources documentaires variées, comment a eu lieu pratiquement à Țebea, le 6 décembre 1935, la signature de l'accord pour la lutte commune démocratique et antifasciste entre le Bloc démocratique, le Front paysan, Madosz et le Parti socialiste (Popovici), organisations de masse légales qui, les premières, ont compris le sens des appels réitérés du P.C.R. pour la constitution urgente du Front populaire antifasciste de Roumanie.

Par l'analyse de l'accord et, en premier lieu, des objectifs compris dans le programme minimum d'action de celui-ci, l'auteur tire, dans la partie finale de l'article, une série de conclusions sur l'importance qu'a présentée l'accord de Țebea pour la lutte démocratique antifasciste des masses de notre pays. L'article souligne particulièrement le fait que l'accord de Țebea — fruit de l'activité pleine d'élan et infatigable des communistes — a représenté un moment important dans la lutte du P.C.R. pour la création du Front populaire antifasciste de Roumanie.